

Covarr., 2 part. 4, cap. 8, § 3, n. 4, dicens, ut aliquis habeatur illegitimus, non satis esse, ut probetur matrimonium inter parentes fuisse invalidum, nisi etiam probetur, parentes mala fide contraxisse aut convenisse; ergo multo minus tenebitur ipse filius credere, nisi sufficienter probetur. Maxime quia in dubio non debet præsumere culpam in suis parentibus. Unde cum hoc pendeat ex interna dispositione parentum, nulla indicia vel conjecturæ videntur sufficere, regulariter loquendo, seclusa eorum assertione. At si uterque eorum affirmaret, esset violenta probatio, etiam in conscientia sufficiens; si tamen alter tantum id diceret, judicandum erit juxta dicta in proximo puncto. Et consulenda etiam sunt dicta in præcedenti sectione de filiis legitimis ex reputato matrimonio.

SECTIO V.

Quibus modis tolli possit hæc irregularitas.

1. *Primus modus quo auferri potest.* — Primus modus et manifestior tollendi hanc irregularitatem est per dispensationem. Quam primo et præcipue concedere potest Summus Pontifex quoad omnes illegitimos et quoad omnes Ordines et dignitates ac beneficia Ecclesiastica. Nec de potestate est ulla difficultas. Circa actum vero dubitari potest, quam causam requirat et quibus verbis facienda sit. Sed de his videantur supra dicta in communi et quæ attigimus sect. 4 hujus disputationis. Solumque observetur, majorem causam postulandam esse, ubi defectus natalium fuerit major, vel ubi fuerit notior, aut certe minorem dispensationem tunc esse concedendam, ut ordinarie res fiat, nam ut facta teneat, sufficet voluntas Pontificis. Videatur Sylvest., verb. *Legitimus*, n. 10; Maiol., lib. 4, c. 9.

2. *Quid possit Episcopus.* — Secundo de Episcopis dicendum est, posse dispensare cum illegitimis quoad Ordines minores, si aliud impedimentum non interveniat, ex cap. 4 de Filiis presbyt., in 6, ubi hæc potestas conceditur respectu omnium illegitimorum in quocumque gradu, quia indefinite dicitur: *Is qui defectum patitur natalium.* Atque ita ibi notat Glossa et omnes; expresse autem additur, in superioribus Ordinibus non posse Episcopum dispensare, sed solum Pontificem Summum. Aliqui vero excipiunt illegitimos canonice tantum et non naturaliter; nam cum illis putant posse dispensare Episcopum ad

Ordines sacros, ex cap. Litteras, de Filiis presbyt., nam per illa verba: *Permittimus ordinari*, aiunt, permitti Episcopo, ut possit dispensare. Ita Joan. Andr. ibi, et faciunt verba illa: *Si alias dignus inventus fuerit.* Sed in primis multi intelligunt verba illa de solis Ordinibus minoribus, cum Gloss. ibi communiter probata per Abbat. et alios, quia talis dispensatio est odiosa, et ideo indefinite concessa restringitur; nam cum largior est, additur distributio, *ad omnes vel ad sacros Ordines*, juxta cap. 4 et 2 de Filiis presbyt., in 6, et quæ ibi notantur. Deinde in dict. cap. Litteras, non concedit potestatem dispensandi; nullum est enim verbum quod hoc significet; sed ipse dispensat, ut supra ostendi sect. 2. Hæc ergo sententia seu exceptio nullo jure fundatur, et ideo non est admitenda; quin potius ex illo cap. Litteras, colligi potest hunc Episcopum non habuisse hanc potestatem dispensandi in minoribus Ordinibus cum illegitimis, cum Papa ibi illam concedat, sed hanc ex novo jure l. 6. Sed hoc etiam est incertum, quia Papa dispensavit in illis Ordinibus, ut aliquid concederet, ut in ipso textu significatur, licet illud non plus fuerit quam potuisset ab Episcopo concedi, quod indicavit Gloss., in c. 4 de Filiis presb., in 6.

3. *Navarr. extensio rejicitur.* — Addunt vero ulterius aliqui, si contingat illegitimum bona fide ordinari subdiaconum vel diaconum, posse Episcopum cum illo dispensare, quoad usum Ordinis sic suscepti. Ita tenet Navarr., tit. de Filiis presb., consil. 4, n. 2, citans Gratianum, 9, quæst. 2, § His auctoritatibus, sub cap. Non invitati, cum cap. Lugdunensi, quod proxime sequitur. At ibi non est sermo de hoc casu, sed de alio valde diverso, videlicet, quando quispiam ordinatur ab Episcopo non suo; tunc enim dispensari potest a suo Episcopo quoad usum Ordinis sic suscepti, quia illa non est dispensatio in irregularitate, sed in suspensione contracta propter indebitam susceptionem Ordinis contra subordinationem debitam proprio Episcopo, cui propterea merito talis dispensatio committitur. Et ob eandem causam invalida etiam apparet ratio, quam Navarr. addit, nimirum, quia illa solum est quædam suspensio, in qua potest proprius Episcopus dispensare; est enim hoc verum de impedimento contracto ex susceptione Ordinum ab alieno Episcopo sine licentia proprii, non vero de impedimento, quod provenit ex defectu nata-

lium. Unde in quodam scholio. addito in fine illius Consilii, advertitur, dispensationem, de qua loquitur Navarrus, in illo num. 2, non respicere impedimentum natalium, sed ordinationis ab alieno. Quod quantum ad rem ipsam recte notatum est, menti autem auctoris quadrare non potest. Nam n. 4 definit in casu ibi proposito non fuisse incursum suspensionem propter Ordines susceptos ab alieno, quia suscepti fuerunt cum litteris dimissoriis et bona fide. Secundam autem quæstionem proponit, utrum Episcopus originis possit dispensare cum illegitimo promotus ad Ordinem subdiaconatus sine licentia Papæ, ubi non quærit de dispensatione cum ordinato ab alieno absque licentia proprii, sed de dispensatione cum illegitimo, et respondet affirmative. Fundamenta autem, quæ adducit, non loquuntur in hoc casu, sed in alio, ut ostendi. Et statim quæst. 3 addit, posse Episcopum in eo casu dispensare etiam ad suscipiendo superiores Ordines. Iterum vero subjungit, illam esse absolutionem a suspensione, quod etiam procedit in alio casu, non vero in presenti.

4. *Evasioni occurritur.* — Respondeo igitur, in prædicto casu non posse Episcopum dispensare, nec quoad ascensum, nec quoad usum sacri Ordinis suscepti. Prior pars est certa, nec videtur credibile Navarr., in contrario sensu fuisse. Notandum, quia dict. c. 4 de Filiis presbyter., in 6, generaliter negat Episcopo hanc potestatem, et exceptio in illo casu nullo alio jure fundata est, nec ulla probabili ratione; cur enim propter unum Ordinem male susceptum habeat Episcopus novam potestatem dispensandi, ut alius etiam suscipiatur? Atque hæc ratio mihi æque probat secundam partem de usu Ordinis suscepti, quia illud impedimentum manens in hujusmodi sic ordinato, non est ex censura vel suspensione denuo contracta, sed ex vi prioris irregularitatis quæ semper manet; illam autem non potest auferre Episcopus, neque error commissus novam ei potestatem contulit. Navarr. autem significat, per illam ordinationem contrahi novam suspensionem ratione prioris irregularitatis et ordinationis, quod esset verum, si bona fides non intercessisset; bona autem fides impedit suspensionem, ut supra in proprio loco dictum est, ubi etiam diximus, quando illa incurritur, an possit Episcopus in illa dispensare. Dicit fortasse aliquis, propter eandem bonam fidem acquisitum esse jus per ordinationem ad usum ejus, et ideo rationi consentaneum esse, ut

Episcopus possit impedimentum tollere. Respondetur, esse hanc congruam rationem, ut Papa concedat hanc potestatem, si velit; hæc tamen non legitimus eam concessisse; congruentia autem sola per se non sufficit sine potestate, maxime cum, per se loquendo, non sit necessitas, et possit facile ad Pontificem recurri.

5. *Quid possit Episcopus in casu occulto.* — Tandem vero inquiri potest, an possit Episcopus hanc dispensationem quoad omnes Ordines sacros dare quando hic effectus est occultus, juxta cap. Liceat Episcopis, in Concilio Tridentino, sess. 24; non enim defuere, qui conati sint ita extendere textum illum. Sed sine dubio est improbabilis sententia; quia ibi Concilium expresse loquitur de irregularitate contracta ex delicto. Quod si quis dicat etiam hanc irregularitatem contrahi ex delicto parentum, torquet sensum Concilii, et verborum sensu abutitur, quia irregularitas ex delicto non vocatur nisi ea, quæ contrahitur ex crimine ipsius, qui irregularis est. Quantumvis ergo defectus occultus sit, solus Pontifex potest illum auferre quoad sacros Ordines accipendos.

6. *Quid possit Episcopus in hoc casu quantum ad dispensationem ad beneficia.* — Ultimo quæri potest, quam dispensationem possit Episcopus concedere illegitimo ad obtinenda beneficia. Respondeo, posse illi concedere, ut beneficium habeat, *cui cura non imminet animarum*, ut dicitur in cap. 4 de Filiis Presb., in 6, id est, beneficium simplex, sub quo in presenti, et ex vi illorum verborum comprehendit canonicatum affirmat Archid. ibi, et sequitur Navarr., dict. cons. 4, num. 4, et est recepta sententia, quæ intelligenda est, dummodo aliud non obstet ratione specialis institutionis vel obligationis alicujus præbendæ, seu canonicatus. Item hoc non est extendendum ad dignitates et personatus, ut ibidem Gloss. notat; nam hæc non veniunt appellatione simplicis beneficii, ut dicitur in cap. ult. de Præbendis. Advertit autem Maiolus, lib. 4, cap. 42, num. 13, Episcopum non posse uti hac potestate circa proprium filium illegitimum, si illum habeat, quod nullo jure probat, sed quibusdam congruentiis, quæ probant quidem non decere, ut Episcopus per se hoc faciat, impotentiam vero non ostendunt, et alioqui dictum cap. 4 absolute et sine restrictione loquitur. Quid autem nomine Episcopi in eo textu intelligendum sit, dubitari etiam potest. Breviter tamen res-

pondeo juxta materiam subjectam, jurisdictionis potius quam consecrationis rationem esse habendam. Itaque si sit Episcopus electus, et confirmatus, id satis est, licet non sit consecratus, quia jam potest exercere jurisdictionem Episcopalem, cap. Transmissam, de Electione. Et simili ratione censeo inferiores Prælatos exemptos habentes Episcopalem jurisdictionem eo nomine comprehendendi, quia participant ordinariam jurisdictionem Episcoporum. Denique etiam Capitulum, Sede vacante, habet eandem potestatem, ut recte Navarr., qui alios refert, cons. 7, de Filiis Presb., quia succedit Episcopo in tota jurisdictione ordinaria, tam contentiosa quam voluntaria. Nam hæc est generalis regula juris, ut supra de Censuris in communi diximus, quæ proinde solum est limitanda in casibus a jure expressis, inter quos numerari non potest hic, de quo agimus.

Secundus modus auferendi hanc irregularitatem, per legitimationem.

7. *Legitimitio in quo differat a dispensatione.* — Secundus modus tollendi hanc irregularitatem est per canonicam legitimationem. Hic modus reipsa non est diversus a priori, nisi fortasse in nomine et modo dispensationis. Tamen, ut hoc ipsum explicemus, distincte illum proponimus. Legitimitio ergo proprie sumpta, seu totalis, in hoc solum differt a dispensatione stricte sumpta, quod legitimitio dicit integram dispensationem in defectu natalium, et quoad omnes effectus ejus; dispensatio vero vocatur, quando solum fit quoad aliquem, vel aliquos effectus, ut tradunt Panor. cum aliis, cap. Per venerabilem, Qui filii sint legitimi, et Covarr., 2 part. 4, § 8, d. principio. Solet autem rursus distingui legitimitio a jure, et ab homine, ut patet ex Sylvest., verb. *Illegitimus*, num. 4, cum Palud, in 4, dist. 41, quæst. 3, num. 7. Hic non agimus de legitimatione juris, hæc enim esse censetur, quando jus reputat legitimum aliquem, licet natus non sit ex matrimonio vero, vel propter bonam fidem parentum, vel propter matrimonium subsequutum, etc., de quibus casibus jam diximus sect. 4, et generalem regulam statuimus, quoad præsentem irregularitatem vitandam, legitimos censi omnes, qui beneficio juris canonici legitimi effecti sunt, etiamsi naturaliter (ut sic dicam) non sint legitimi. Hinc vero manifeste sequitur, idem

dicendum esse de legitimatis ab homine, quia eundem effectum habet talis legitimitio circa particularem personam, ad quam factum hominis dirigitur, quem habet universaliter legitimitio juris ad personas, de quibus tale jus loquitur; nam actus est idem, proportionem servata; solum differunt in causa efficiendi; utraque tamen supponitur habere potestatem ad integram legitimationem. Unde confirmatur, quia totum includit omnes partes; ergo legitimitio totalis, de qua agimus, tollit omnia impedimenta, quæ defectus natalium induxerat, quorum unum est irregularitas.

8. *Legitimitio hæc debet esse canonica.* — Dixi autem necessarium esse, ut legitimitio canonica sit, id est, per potestatem Ecclesiasticam facta, ut illam distinguerem a legitimatione civili, quam Rex, v. gr., per temporalem potestatem concedit; illa enim, quantumcumque totalis et integra in eo genere concedatur, non sufficit ad irregularitatem tollendam. Nam solum potest tollere omnes effectus, quos lex civilis vel temporalis potestas potuit introducere; illa autem non potuit inducere irregularitatem, et ideo neque auferre potest, ut per se constat ex superius dictis, et tradit Covarr. referens alios, dict. § 8, num. 18. At vero si legitimitio sit canonica, vel Ecclesiastica, manifestum est hunc habere effectum, quia nec deest potestas (suppono enim concedi a Summo Pontifice, nullus enim alius habet hanc potestatem, nisi ei delegetur); neque etiam deest voluntas, seu actio, cum totalis fiat legitimitio, ut supponimus. Nam si sit solum partialis legitimitio, jam potius dispensatio dicenda erit, et tunc solum habebit hunc effectum, quando in concessione expressus fuerit.

9. *An omnes illegitimi sint capaces legitimationis.* — *Pars affirmans resolvitur.* — Dices, hoc ad summum procedere, quando persona est capax integræ legitimationis; aliquos vero esse ita incapaces, ut ad eos applicari non possit. Quod ita declaratur, nam quidam illegitimi nati sunt ex parentibus, qui tempore conceptionis potuissent inter se matrimonium contrahere vel absolute, vel saltem ex humana dispensatione, ut sunt consanguinei, et affines in secundo et inferioribus gradibus, etc., ac proinde potuerunt hujusmodi illegitimi per humanam etiam potestatem restitui ad eum statum, in quo essent, si ex tali matrimonio nati fuissent. Alii vero sunt adeo

illegitimi, ut parentes eorum tempore conceptionis fuerint ita inhabiles ad matrimonium inter se, ut nec per humanam dispensationem illud contrahere potuerint, ut filii nati ex duobus fratribus, v. gr., aut ex patre et filia, aut ex adultera, et similibus. Hi ergo non possunt per legitimationem restitui ad statum legitimatorum; non ergo habet in eis locum legitimitio; ergo non poterit per illam tolli ab eis hæc irregularitas. Respondeo, quidquid sit de hac distinctione, quam latius tractant Canonistæ in cap. Per venerabilem, Qui filii sint legitimi, ubi specialiter Panor., num. 21 et 22, et Covarr., dict. § 8, num. 4, tamen quod ad præsens spectat, nihil referre censeo, quia in omnibus, quantumcumque illegitimis, potest Summus Pontifex auferre omnes effectus jure humano introductos, præsertim canonicos (quod ad nos nunc spectat), solumque auferre non potest illam veluti maculam, quæ ad factum potius quam ad jus spectat; est enim veluti quædam infamia facti, aut sicut quædam ignobilitas, quod (servata proportione) æque habet locum in utrisque illegitimis. Et quamvis illa quasi infamia major semper maneat in posterioribus, seu magis illegitimis, hoc tamen non obstat, quominus legitimitio eis restituat quidquid jus canonicum abstulit, et consequenter eos reddat habiles ad Ordines suscipiendos. Quæ doctrina communis est, ut patet ex Panor. supra, et cap. Ad hæc, de Filiis presbyt., et ex Covarr., dict. § 8; Maiol., lib. 4, cap. 8; et plura videri possunt apud Tiraquellum, verb. *Susceperit*, num. 52, in l. Si unquam, C. de Revocandis donat.; et Paulum Burgasium, de Irregular., part. 5, tit. de Filiis presbyt., num. 40; Sylvest., verb. *Legitimus*, et alii.

10. *Corollarium.* — *Maioli opinio.* — *Aliorum opinio.* — Ex hoc consequenter colligitur, legitimationem canonicam, non solum auferre irregularitatem, ut impedit Ordines, sed etiam ut impedit promotionem ad beneficia seu dignitates Ecclesiasticas. Patet, quia illa legitimitio est quædam dispensatio totalis; ergo aufert omnes effectus ortos ex defectu natalium per canonicam institutionem; unus autem effectus est inhabilitas ad beneficia et dignitates: ergo. Hanc vero doctrinam limitant aliqui, ut locum non habeat quoad Episcopatum, quia ad illum non fiunt habiles ex vi generalis legitimationis, sine speciali dispensatione. Ita tenet Maiolus, 4, c. 4, num. 43, qui solum loquitur de legitimatione

juris, quæ fit per subsequens matrimonium; eadem autem erit ratio de legitimatione ab homine, si verbis æque generalibus fiat. Citatque in suam sententiam Abbatem, et Sylvestrum, qui oppositum aperte sentiunt. Fuit ergo illa sententia Raymundi, ut refert Abbas in cap. Ad extirpandas, de Filiis presbyt., in fine. Sed in oppositum refert Hostiensem, et Gofred., quos ipse sequitur. Et eodem modo opinatur Sylvest., verb. *Illegitimus*, quæst. 3, et in verb. *Legitimus*, num. 4, sine restrictione ait, hos filios fieri legitimos quoad omnia. Idem tenet Gloss. in cap. Innotuit, verb. *Conjugata*, de Elect. Fundamentum est, quia legitimitio sive a jure, sive ab homine, reddit personam habilem quoad omnes actus lege prohibitos; ergo etiam quoad susceptionem Episcopatus, si non excipiatur, quamvis non expresse declaretur. Quæ est enim necessitas specialis declarationis quoad talem dignitatem, potius quam ad alios actus? Dicitur fortasse, rationem esse, quia in cap. Cum in cunctis, de Elect., specialiter cautum est, ut nullus in Episcopum eligatur, nisi qui de legitimo matrimonio sit natus. Hoc autem non urget, quia facta legitimatione, seu declaratione juris, censetur quis ex legitimo matrimonio natus, ut patet ex cap. Tanta, Qui filii sint legitimi, ubi Gloss., verb. *Legitimus*, advertit, hos esse legitimos quoad omnia, tam quoad Ordines quam quoad honores, nullamque adhibet limitationem. Et Gloss. in eodem cap. Cum in cunctis, verb. *Matrimonium*, advertit non magis requiri illam conditionem nativitatis ex legitimo matrimonio in Episcopo, quam in quolibet alio, qui promovetur ad honorem, vel ad regimen animarum, juxta cap. 4 et ult. de Filiis presbyt. Constat autem etiam ex sententia aliorum Doctorum, hos legitimos per subsequens matrimonium censi tanquam natos ex legitimo matrimonio quoad alias dignitates et beneficia; ergo idem dicendum est quoad Episcopatum.

11. *Cap. Innotuit, de Electione, objicitur.* — *Exponitur.* — Huic vero declarationi obstat dict. cap. Innotuit, juxta antiquam seu integram lectionem, in qua præcipue fundabatur Raymundus, quia ibi post legitimationem per matrimonium postulatur dispensatio. Respondet Panormitanus, quod hodie illam non habemus. Sed licet non habeamus in jure, si tamen de illa constat, id satis est, ut nobis etiam constet Innocentium III indicasse illegitimum eum, qui natus fuerat ex soluto, et